

Jean-Baptiste Mouttet

Venezuela: Oppositionen har svårt att få fäste i de folkliga kvarteren

Ur *Mediapart* 18 juli 2017

Står Nicolás Maduros regering inför ett "folkligt uppror"? De sämst ställda i Venezuela har drabbats hårt av den ekonomiska katastrofen och börjar bli otåliga över att ingen lösning på krisen är i sikte. Men den anti-chavistiska koalitionen har fortfarande svårt att övertyga i de folkliga kvarteren, där missnöjet varken följer oppositionens dagordning eller planer.

För motståndarna till president Nicolás Maduro är det beviset på att folket i Venezuela nu en gång för alla vänt sig mot Hugo Chávez' efterträdare. Enligt dem är alla sektorer nu med i protesterna, från huvudstaden till landsbygden, fattiga som rika, från de östra välmående delarna av Caracas till de fattigare i väst. Oppositionen hävdar att 7 miljoner väljare i söndags deltog i den inofficiella folkomröstning den själv anordnat mot att regeringen utlyst val av en konstituerande församling. Ett tecken på att "maduristerna" inte tänker släppa en millimeter av terrängen är att Nationella valmyndigheten (CNE) samma dag anordnade en generalrepetition av den omröstning som är planerad till den 30 juli för att utse medlemmarna av denna konstituerande församling.

Att oppositionstidningarna, eller budskapen på twitter från sympatiskt inställda, biter sig fast vid bilden av långa köer till oppositionens folkomröstning i de folkliga kvarteren, *los barrios*, beror på att där återfinns chavismens hörnsten, dess klassiska stödområde. Om de faller kommer de att dra med sig Nicolás Maduro i fallet. Det var för övrigt mitt i ett av de kvarteren, i Catia, som beväpnade män på motorcykel dödade en kvinna, Xiomara Scott, utanför en vallokal, enligt nyhetsbyrån AFP. Sedan demonstrationerna började i april har 96 personer dödats.

Provea, en venezolansk människorättsorganisation, håller med oppositionen. Enligt den upplever Venezuela sedan i april "ett folkuppror", "det första i detta århundrade". Och i *los barrios*, de fattiga kvarteren, som Caricuao, El Valle eller Coche i utkanterna av Caracas har det också förekommit protester mot Nicolás Maduro. Tecken på missnöje i de folkliga kvarteren med den bolivarianska revolutionen gav sig till känna redan före protestvågen i april. I församlingen *23 de Enero*, Hugo Chávez sista viloplats och betraktad som en bastion för den bolivarianska revolutionen, fick oppositionskoalitionen *MUD* stor majoritet i parlamentsvalet i december 2015.

Ändå är huvudintrycket att oppositionens protester framför allt lockar medelklassen och bourgeoisin. Protesternas epicentrum finns runt Franciatorget i Altamira, en chic del av huvudstaden. Demonstranterna har skjortor och joggingskor av kända märken och basebollkepsar i de nationella färgerna ... Inte riktigt något gruppfoto av sämre ställda venezolaner. Graffiti med texten "Vi är hungriga" klingar falskt. Hungriga är nog framför allt de gatpojkar, som ränner omkring på samma torg, efter att ha varit helt försvunna under Hugo Chávez tid vid makten. De har trasiga t-shirts, en del är barfota, de tigger mat och pengar av demonstranterna. Den 6 juli blev marschen "mot diktaturen", som alla tidigare, stoppad av nationalgardet långt innan det nådde fram till den mindre välbärgade del av centrum, där presidentpalatset Miraflores ligger.

Men *los barrios* finns ändå med i de pågående protesterna. Där man minst väntar det, bland *los encapuchados* (de maskerade), dessa ungdomar som utmanar ordningsstyrkorna med stenkastning och Molotovcocktails i skydd av sköldar av trä eller metall och gasmasker. Om

någon säger sig komma från Chacao, någon annan från Palos Grandes, välbärgade områden, uppger andra att de kommer från Catia, från *23 de Enero* i periferin av huvudstaden, eller rent av från La Guaira, i närheten av kusten, knappt en timme från Caracas. ”*Hemma kan jag inte demonstrera. Chavisterna skulle ge mig en omgång*”, säger en av dem, en frisör som säger sig komma från Petare och som inte vill uppge vad han heter. Han har bara virat en halsduk om ansiktet. Ingen gasmask, för dyrt.

Att dessa ungdomar demonstrerar långt från hemorten och hemmiljön ger näring åt regerings- sidans anklagelser om att de är rikligt betalda av den anti-chavistiska koalitionen *MUD*. När frisören från Petare hör det har han svårt att tygla sin ilska över vad han betecknar som ”*propaganda*”. Han avbryter sig medan han drar ett rep över en gata och ropar sedan: ”*Jag vill bara kunna köpa en liter mjölk till mitt barn! Inte vara tvungen att lämna mitt land som andra i min familj fått göra!*”

Enligt oppositionen är *los barrios* i händerna på beväpnade grupper redo att försvara regeringen med vapenmakt. Den kallar dessa grupper *colectivos*, trots att det begreppet handlar om något helt annat. En del av dessa vänsterorganisationer, som ofta stöder chavismen, gör en social insats bland invånarna, utan att behöva några vapen. Och inga *colectivos* behövs för att folk ska tveka att öppet vädra missnöjet med regeringens politik. ”*Om vi inte demonstrerar beror det på att vi vill undvika problem med grannar och vänner*”, säger Carmen Rondon försiktigt. Hon bor i Petare, en enorm folklig förort som ligger i kommunen Sucre, där oppositionen haft makten i sedan 2008.

I Petare, i det kvarter uppe på höjderna där Carmen bor, får chavister och oppositionella försöka hitta sätt att leva tillsammans. I det familjeägda bageriet, som varit stängt i två månader på grund av det omåttliga priset på mjöl, vill Carmen Rondon inte tala om vad hon tycker om politik förrän en medlem av det kommunala rådet (de boendes organ) gått därifrån. Det är av maken till en väninna som hon fått veta att vi kommit dit. Emellanåt ingriper denne försiktigt och nyanserar Carmens uttalanden. Efter en stunds tystnad inflikar hon: ”*Om man skulle få veta [att vi demonstrerat] finns alltid risken att vi blir av med vår Clap*”, den påse med livsmedel som regeringen finansierar och som delas ut av kommunråden.

Den ekonomiska krisen ger näring åt ilskan, men oppositionen övertygar inte

Ytterligare ett hinder för protester inne i *los barrios*: ordningsmakten, som där går betydligt hårdare fram än på andra håll, enligt den venezolanske historikern Alejandro Velasco, professor vid New York University. ”*Där går det lättare att ostraffat gå hårdhänt fram. De tänker ju bara att det inte är invånarna där som kommer att publicera en kommuniké*” i protest mot övervåld. Detta innebär dock inte att det inte förekommer protester i *los barrios*. Någon gång då och då ”*i spontan form*”, som historikern uttrycker det, barrikader med träd, papperskorgar i brand här och där. Ibland på natten för att göra det svårare att bli gripen. ”*Men de protesterna följer inte MUD:s agenda*”, säger Velasco. ”*Man klagat över hur oduglig Nicolás Maduro är när till exempel utdelningen av livsmedel är försenad, men man kräver inte att han ska störtas*”. Denne kännare av *los barrios* gör inte samma tolkning av läget som människorätsorganisationen *Provea*: ”*Det finns ett utbrett missnöje, visst. Men ingen folklig resning. För att det ska gå att tala om en folklig resning krävs att missnöjet är homogent. Och så är inte fallet.*”

Kvarteret La Vega upplevde en av dessa ”spontana” händelser natten till den 5 juli. Sammandrabbningar med ordningsstyrkorna pågick hela natten. En av de boende i kvarteret, Francisco Pérez, vill ge en annan bild: ”*För det mesta är det ungdomar och alla är inte från kvarteret. När de försöker bygga en barrikad kastar de som bor här papperskorgar på dem uppifrån lägenheterna.*” Som ett eko av vad historikern Alejandro Velasco sagt har denne magerlagde man i fyrtioårsåldern, med en frisyr som låter ana tidigare rastaflätor, lättare att

kritisera byråkratin och institutionerna än själva regeringen. Francisco Pérez kallar sig anarkist och stöder samtidigt den bolivarianska revolutionen. Han är sur på medierna, ”*ska man tro dem är La Vega på väg att falla*”.

Men spänningarna existerar, och de är stora. Högst uppe på en kulle som reser sig över bebyggelsen och de ockrafärgade små husen i La Vega ligger El Mercal, snabbköpet som sålde livsmedel till priser som regeringen subventionerade. Nu har den varit stängd i ungefär tio månader. Francisco förklarar lugnt: ”*Vi låste in butikschefen ett dygn och kontaktade regeringen. Han var korrupt. Efter det har Mercal varit stängt*”. Det ekonomiska läget ökar spänningarna. Majsmjöl, en basvara i Venezuela, kött och mjölk är för dyrt för många. Internationella valutafonden talar om att inflationen kommer att uppgå till 720 procent i år.

I *los barrios* är butikerna ofta stängda, som Carmen Rondons bageri. Vid vägkanten på vägen till La Vega säljer några kvinnor ananas på ett bord med en vit duk. ”*Förr var det bakelser och arepas [fyllda majsbröd], nu får vi anpassa oss*”, skrattar Francisco Pérez, ständigt redo att avdramatisera. Men plundringar inträffar allt oftare. I april fick Leslie Dueño uppleva det i sitt bageri i Petare: ”*Det var kring halvelva på kvällen. Kriminella. De stal kylskåpet, kaffebryggaren, sockret. Kanske var de ute efter mjöl, men det hade jag ju inte*”. I butiken idag finns några kakor, inga baguetter, bara vitt formbröd i plastförpackningar. I början av juli höjde Nicolás Maduro minimilönen med 50 procent. Precis som överallt annars höjde ägaren till bageriet priserna lika mycket dagen därpå.

”*Var hittade du mjölk så billigt?*” ”*Har du lyckats få tag på något majsmjöl?*” Till San Agustín, en *barrio* nära centrum, går det att ta sig via en linbana. Diskussionerna där rör sig oupphörligt om mat. Ett tiotal kvinnor väntar på att en butik ska öppna. Den drivs av *el colectivo* Surgentes, som är självständigt men finansieras av regeringen. Kollektivet och invånarna köper grönsaker direkt av odlarna för att slippa mellanhänder och göra det billigare. På sikt planerar den självstyrande organisationen att börja odla själv.

De allra flesta av de cirka tio kvinnorna stöder regeringen. Det är bara Mireya Pena, 53, som muttrar när en av de närvarande säger ”*Hur som helst är alla här socialistier!*” Hon har afrikanska rötter och lägger skulden för den ekonomiska situationen på regeringen. Hon ser *Clap*, utdelningen av livsmedel, som plåster på sårerna, men bryr sig varken om den folkomröstning *MUD* anordnar eller demonstrationerna: ”*Båda sidor är bara intresserade av makt. De bryr sig inte om folket. Alla skiter i våra bekymmer med att få tag på varor ...*”

”*Klassklyftan mellan dem som stöder regeringen och dem som är motståndare till den består*”, säger Alejandro Velasco. I San Agustín fortsätter man att vara skeptisk till *MUD*, om koalitionen inte rent av är hatad, särskilt av de något äldre. ”*De är av samma skrot och korn som de som styrde under Fjärde republiken [före Hugo Chávez] och som vräkte oss, samma skrot och korn som de som hade ihjäl våra barn under Caracazon [upploppen 1989]*” fräser 70-åriga Clara Arginzona. Redan i de tidiga tonåren gick hon med i kommunisternas ungdomsorganisation. ”*Vi var tvungna. Vi måste organisera oss för att inte bli vräktas*.” Hon knyter gärna näven när hon talar, men säger sig lägga märke till en del osäkerhet bland sina grannar: ”*De är väl besvikna, men då har de inte förstått något av vad medierna håller på med. Den som inte är chavist idag har aldrig varit det*”, slår hon fast.

Carlos Paporoni, parlamentsledamot för oppositionspartiet *Primejo Justicia*, gör sig inga illusioner: ”*De flesta ogillar Nicolás Maduro på grund av det ekonomiska läget. Men alla delar inte vår syn på politiken*.” Nu försöker oppositionen sprida protesterna till *los barrios*. Carlos Colina från landsorganisationen *CTV* talar om att återta förlorad terräng. Den 8 juli var han med om att organisera ”erövringen” av Catia i de västra delarna av Caracas. ”*Framgångsrikt*”, påstår han. Medan ett femtiotal personer ropade ”*Bort med Maduro!*” hängde man en docka föreställande presidenten i ett köpcentrum. En metod som inte precis får

de osäkra i *barrios* att skynda sig att ansluta sig till den målmedvetna oppositionen mot Nicolás Maduro.

Översättning (från franska): *Björn Erik Rosin*

Lästips

[Tidskriften Röda Rummet om Venezuela 2016-17](#) (innehåller även referenser till fler artiklar)

Eva Björklund: [Venezuela har antagligen en av världens mest demokratiska grundlagar. Varför ändra i den?](#)

Claudio Katz: [Vänstern och Venezuela](#)

Gregory Wilpert: [Dags för den ”internationella vänstern” att ta ställning om Venezuela](#)